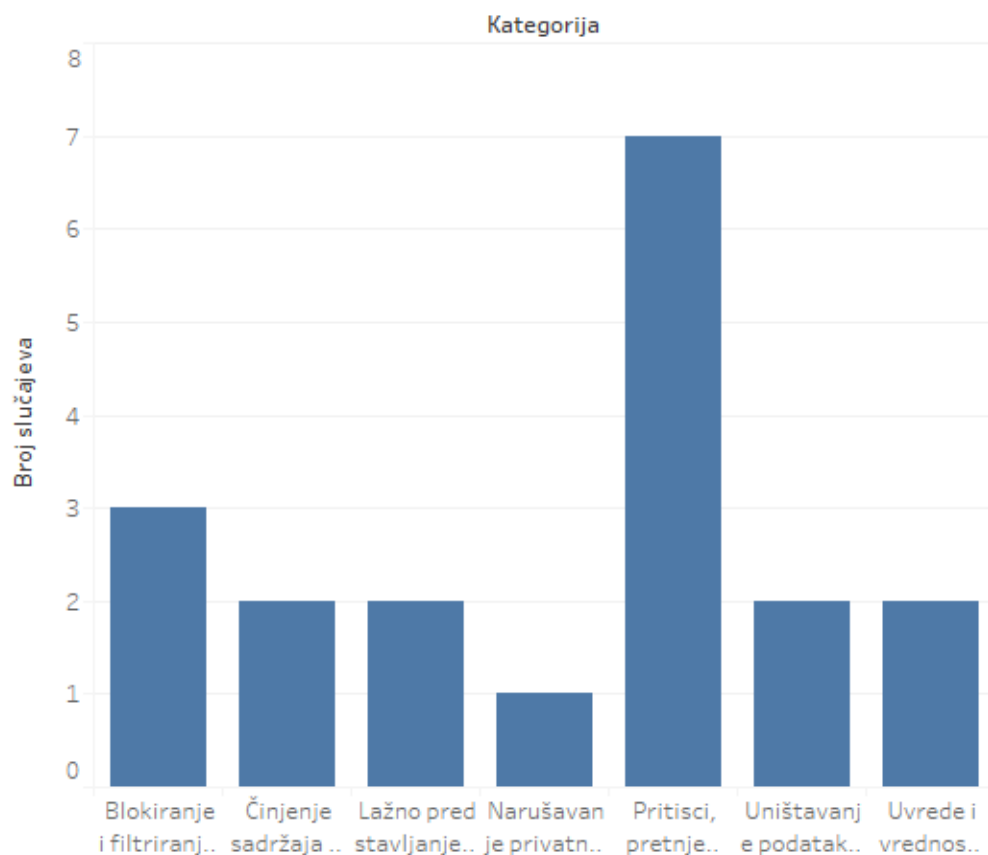

Monitoring digitalnih prava u Srbiji maj-avgust 2017.

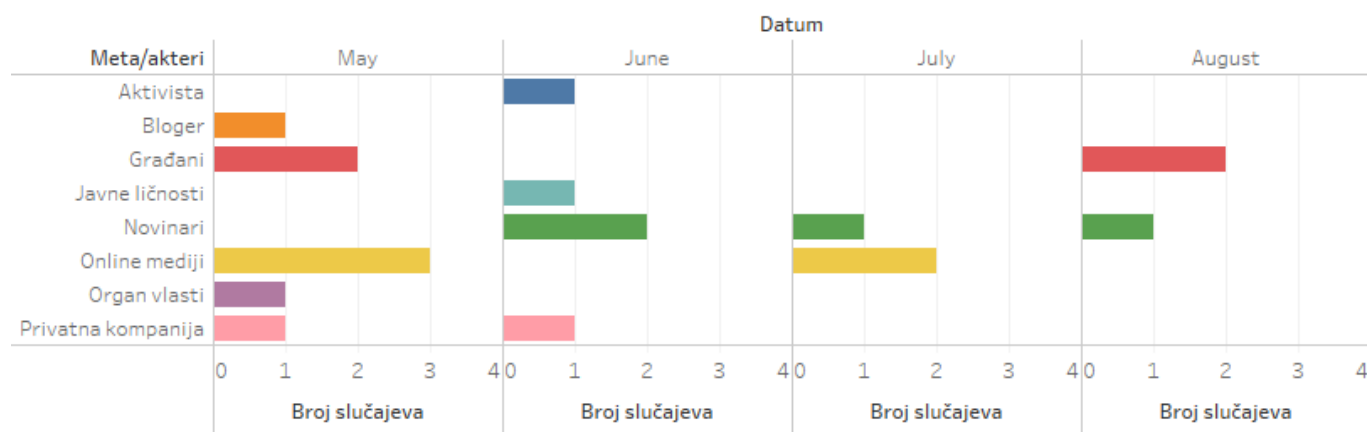
Problemi sa algoritamskim upravljanjem sadržajem, novi tehnički napadi na medije i slučajevi pretnji novinarima obeležili su drugi pregled stanja digitalnih prava i sloboda u Srbiji. Najnoviji periodični monitoring izveštaj SHARE Fondacije obuhvata četvoromesečni period od maja do kraja avgusta, relativno "miran" u pogledu društvenih događaja nakon predsedničkih izbora održanih u aprilu. Od dvadesetak slučajeva povreda digitalnih prava i sloboda koje smo zabeležili, najbrojnija kategorija jesu prekoračenja slobode izražavanja i pritisci zbog aktivnosti i izražavanja na mreži, čime se nastavlja trend iz ranijih perioda monitoringa.

Broj slučajeva po kategorijama (maj – avgust 2017)

Onlajn pretnje nastavljaju da budu najčešće povrede digitalnih prava i sloboda – mete su uglavnom novinari koji kritički pišu o temama od javnog interesa za društvo. Pravno procesuiranje osoba koje posredstvom interneta prete novinarima i dalje ide sporo, uprkos [Sporazumu o saradnji MUP-a, Republičkog javnog tužilaštva i novinarskih i medijskih udruženja](#) iz decembra prošle godine. Međutim, napredak je ostvaren u dva slučaja: [za pretnje novinarima televizije N1](#) okrivljeni je pred Višim sudom u Beogradu osuđen nepravosnažno na uslovnu kaznu zatvora, dok je policija identifikovala lice koje je na [Fejsbuku pretilo predsedniku NDNV Nedimu Sejdinoviću](#) i podnela krivičnu prijavu. Navedeni slučajevi pokazuju spremnost da se utvrdi odgovornost za pretnje, ali se značajniji rezultati primene sporazuma još čekaju.

Najčešće mete povreda digitalnih prava i sloboda (maj – avgust 2017)

Posle nekoliko problematičnih tvitova na dan inauguracije novog predsednika Srbije, policija je [aktivisti iz Obrenovca Draganu Muraru](#) oduzela [mobilni telefon i šifre za njegove Twitter i mejl naloge](#). Slučaj je veoma sličan onom iz Aleksinca 2015, kada je policija ["privela" Fejsbuk nalog](#) građanina Dejana Milojevića – tada je SHARE Fondacija ukazala da "zaplena" nečijeg digitalnog profila predstavlja veoma intruzivnu meru diskutabilnog pravnog osnova, posebno sa aspekta međunarodnih standarda zaštite privatnosti i slobode izražavanja.

Iako ih je u prethodnim posmatranim periodima bilo nešto manje, tehnički napadi na medije su ponovo aktuelni, doduše u manjim razmerama nego recimo 2014. godine, kada je portal "Peščanik" u više navrata obaran DDoS napadima. Prilikom napada na Fejsbuk stranicu dnevnog lista [Kurir i sva druga izdanja "Adrija medija grupe"](#), sajtovi te kompanije su bili nedostupni 11 sati, dok su portalu Balkanist početkom juna obrisali sve fajlove. Međutim, kako je [urednica Balkanista Lili Linč objasnila na Twitteru](#), uspeali su da povrate rezervne kopije te nije došlo do značajnijih gubitaka sadržaja. Pred kraj ovog perioda monitoringa [napadnuti su sajtovi nedeljnika Nova naša reč i Regionalne informativne agencije Jugpress](#). Prema informacijama od tehničke podrške, oba sajta su pretrpela napad sa velikog broja IP adresa iz inostranstva, što je uobičajena taktika prilikom "rušenja" sajtova medija u Srbiji. Agencija Jugpress, koja izveštava o događajima iz južne

Srbije, sa Kosova i severozapadne Makedonije i objavljuje vesti i na albanskom jeziku, bila je više puta meta hakerskih napada u poslednje 3 godine.

Jedan od najbizarnijih slučajeva upada u informacioni sistem medija desio se u maju, kada su novinari nedeljnika "Vreme" otkrili da je neko na njihov sajt ["ubacio" tekstove](#) o bivšem rektoru i vlasniku Univerziteta "Džon Nezbit" Mići Jovanoviću. Tekstovi su bili napisani na lošem engleskom jeziku i u afirmativnom tonu, ali kako su napomenuli novinari "Vremena", ne postoje dokazi koji povezuju Jovanovića sa ovim incidentom. Zbog ovog slučaja neovlašćenog pristupa podneta je krivična prijava.

Algoritamsko uređivanje na popularnim onlajn platformama postaje sve popularnija tema zbog nejasnih procedura za uklanjanje sadržaja koji nisu u skladu sa uslovima korišćenja platforme ili zakonom. Ono što je specifičnost Srbije jeste da se sa Jutjuba često uklanjaju sadržaji sa političkim kontekstom, počevši sa video-parodijom ["Supermen iz Feketića"](#). Tako je recimo na Jutjubu postala nedostupna [video-izjava ambasadora SAD u Srbiji Kajla Skota](#) o izveštavanju tabloida "Informer". Međutim, snimak je i dalje [dostupan na sajtu Tanjuga](#), koji je snimio Skotovu izjavu. Drugi zanimljiv slučaj je [blokiranje izjave tadašnjeg premijera Srbije Aleksandra Vučića](#) o bivšem šefu verifikacione misije OEBS na Kosovu i Metohiji Vilijama Vokera. Video-snimak izjave je iz neobjašnjivih razloga bio nedostupan na Jutjub kanalu portala Sputnjik, dok mu se na zvaničnom Jutjub kanalu Aleksandra Vučića [moglo pristupiti](#). Snimak je blokirala kompanija KVZ Digital na osnovu autorskih prava, iako su iz Sputnjika tvrdili da je sav materijal u njihovom vlasništvu.

Kako nas uskoro očekuju lokalni izbori u Beogradu i početak kampanje, pratićemo dalja zbivanja i trendove u onlajn okruženju na koje se u sve značajnijoj meri oslanjaju i vlast i opozicija, što su pokazali naši [prethodni monitoring izveštaji o kampanjama za predsedničke i parlamentarne izbore](#). Datum izbora i kandidati još nisu zvanično poznati, ali treba očekivati skori početak kampanje na društvenim mrežama.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)